

6. Extremissem religius n'è betg acceptabel.

La gronda maioritad dals umans religius ha convicziuns paschaivlas. Malavita datti dentant en mintga religiun er extremists che condemnan, smanatschan u cumbattan auters umans e giustifitgeschan quai cun lur tradiziuns religiusas. Mintga furma d'extremissem è nunacceptabel. Igl è dentant da sa distanziar da condemnaziuns pauschalas da singulas religiuns. Ins na dastga betg far responsabel tut ils aderents d'ina religiun per ils acts da violenza dad extremists. Las communitads religiusas èn però obligadas da sa distanziar da svilups extremistics, da condemnar quels e da sclerir la relaziun da lur tradiziuns religiusas cun l'extremissem. A medem temp èn tuts en la societad clamads da s'engaschar cunter las causas socialas, politicas ed economicas da las activitads extremistas.

7. Ils dretgs umans èsi da respectar.

Ils aderents da communitads religiusas na dastgan betg sa basar sin tradiziuns religiusas u culturalas per giustifitgar violaziuns dals dretgs umans envers commembers da lur communitad u envers personas d'ordaifer. Uschia na dastga p.ex. naging vegnir discriminà pervia da ses sex u pervia da sia orientaziun sexuala. Ils dretgs umans valan per tut ils umans ed èn mundialmain en vigur. Els èn impegnativs betg be per stadis, mabain er per personas privatas, organisaziuns e communitads religiusas. La libertad religiusa sco tut ils dretgs n'è betg senza limits. Ella finescha là, nua che auters dretgs fundamentals vegnan violads.

8. A persvasiuns religiusas èsi da scuntrar cun respect.

Tradiziuns e persvasiuns religiusas pon surprender, pon provocar l'atgna maniera da pensar u da cuntradir. A persvasiuns religiusas èsi da scuntrar cun respect. Differenzas cun l'atgna religiun èsi da tolerar. L'atgna cretta dastga vegnir confessada. Ins duai dentant desister d'alienar auters da lur religiun, d'als surpledar u schizunt d'als sfurzar ad ina conversiun. Al medem temp duain umans esser libers da sviluppar sezs lur cretta vinavant ed er da la midar.

9. Inscunters interreligiusas dumondan avertezza.

Inscunters cun umans d'alturas religiuns èn ina sfida ed èn interessants. Infurmaziuns davart auturas religiuns e surtut inscunters persunals cun umans d'in' altra cretta promovon l'enclatga e gidan da vegnir a savair dapli e d'emprender in da l'auter. Quai dumonda avertezza, la capacitad da midar perspectiva, sensibilitad e surtut la prontezza da sa scuntrar sin il medem nivel. En questa maniera pon crescer fidanza e stima vicendaivla.

10. Il dialog interreligius enritgescha.

In dialog interreligius sur da dumondas dal mintgadi e da la cretta po render conscient, ch'ils umans han savens plaschairs e quitads ed er giavischs e speranzas sumegliantas. En in dialog interreligius pon ins scuvrir che bleras tenutas envers la vita, dumondas davart il senn e valurs eticas èn las medemas en las religiuns differentas. In dialog interreligius permetta da reconuscher las qualitats en l'atgna religiun ed en las auturas religiuns. Quai fa chapir e rinforzar meglier l'atgna identitad religiusa ed approfondar l'atgna cretta. Uschia po il dialog interreligius enritgir l'atgna vita, stgaffir in sentiment da solidaritad e contribuir a la convivenza paschaivla en la societad.

- Reformierte Kirchen Bern-Jura-Solothurn, Bereich OeME-Migration
Tel. 031 340 24 24, fami@refbejuso.ch, www.refbejuso.ch/oeme-migration
- Katholische Kirche Region Bern, Fachstelle Kirche im Dialog
Tel. 031 300 33 40, kid.bern@kathbern.ch, www.kathbern.ch/kid
- Christkatholische Landeskirche des Kantons Bern
Tel. 031 318 06 55, landeskirche.bern@christkatholisch.ch, www.christkatholisch.ch/landeskirchebern
- «Treffpunkt Religion Migration» è ina gruppa da lavur da las baselgias survart numnadas.

Grafica: Renata Hubschmied, Foto: David Dieschburg / photocase.de © 2015, versiun rumantscha: Hans-Peter Schreich-Stuppen

10 tesas per la convivenza en la societad multireligiusa

Nus vivain oz en ina societad multiculturala e multireligiusa. Questa varietad è a medem temp in enritgiment ed ina sfida. Las tradiziuns religiusas e culturalas pon daventar in pretext per intoleranza, discriminaziun e violenza, e pon vegnir malchapidadas e refusadas. Ellas pon però er dar senn, rinforzar l'identitad, unir umans, als motivar d'agir en maniera gista, e promover la pasch.

Tut las religiuns ch'èn oz preschentadas en Svizra eran ina giada vegnidas tras migraziun en noss pajais ed eran ina giada estras tar nus – inclus il cristianissem. Il messadi biblic oblighescha cristianas e cristians suenter l'exempel da Jesus da s'engaschar per esters e minoritads, da s'impegnar per nunviolenza, giustia e pasch, e d'inscuntrar tut ils umans cun respect ed amur. Malgistadads fatgas sez u supportadas sez sco er lur posiziun sco pli gronda communitad religiusa en Svizra mussa a las cristianas ed als cristians da purtar ina responsabladad speziala per mantegnair la libertad religiusa e la pasch religiusa en la societad. Cristianas e cristians èn damai clamads da tshertgar l'inscunter ed il dialog cun aderents d'autras religiuns e da s'impegnar, per che tuts possian viver ed exercitar libramain lur atgnas convicziuns en il rom da l'urden giuridic che vala en Svizra.

Las 10 tesas sequentas per la convivenza en la societad multireligiusa vulan contribuir latiers. Ellas duain intimar da reflectar e da discutir. La grupp da lavur ecumenica bernaisa «Treffpunkt Religion Migration» ha elavurà questas tesas. Ella sustegna gugent plaivs ed auters interessents d'organisar discussiuns, occurrenzas e projects davart questa tematica.

1. Religiuns han fassetas multifaras.

En tut las religiuns datti differents tendenzas, confessiuns e gruppas – da quellas fundametalisticas, conservativas, moderadas e progressivas. Quai sa mussa per exempel tar la decleraziun da las scrittiras sontgas u tar l'interpretaziun e la pratica da persvasiuns e normas religiusas. Pervia da la dumonda davart la «dretga» interpretaziun e pratica hai dà e datti adina puspè conflicts, separaziuns e moviments da refurma en las religiuns. En vista a quella multifariadad èsi da renunziar a generalisaziuns. Sco ch'i na dat betg *il cristianissem*, uschia na datti er betg *il islam* u *il hinduissem*.

2. Religiuns sa midan.

Religiuns han in'istorgia. Ellas èn sa furmadas en ina tsherta perioda istorica ed en in tshert context social, politic, economic e cultural. En il decurs dal temp sa midan ellas. Da pli baud ed er oz sa derasan las religiuns tras moviments da migraziun, activitads missiunaras e conversiuns er en ulteriusas societads. Sco che fan quai las religiuns, uschia sa mida er la cretta dals umans en il decurs da lur vita. Midaments tutgan tar l'esser uman.

3. Religiuns duain promover l'integrasiun.

Religiuns èn impurtantas per l'integrasiun. Ellas pon però er sustegnair l'isolaziun. Ma en emprima lingia duain e pon ellas porscher a lur commembers in dachasa e la confidenza da sa pudair inserir senza tema en la societad. Religiuns duain gidar ils umans da superar difficultads, da dar in senn a lur vita e da rinforzar lur identitad. Religiuns duain promover in concept positiv dal esser uman ed il respect vicendaivel. Ellas duain motivar d'agir en maniera solidara e gista, e contribuir che umans lavurian ensemen e sa sustegnan vicendaivlamain.

4. Umans na dastgan betg vegnir reducidos sin lur religiun.

Cun s'occupar cun religiuns e discutir cun lur aderents poi capitar ch'ins guarda be sin las differenzas ed ils problems e ch'ins negligescha tut il cuminaivel, il positiv ed il na religius. Tras quai pon umans vegnir reducidos sin lur appartegnientscha ad ina religiun u sin in clisché da lur religiun. L'appartegnientscha ad ina religiun è dentant mo in da bliers aspects da la vita umana. Er mastergn e hobis, il status social e material, l'identitad e l'orientaziun sexuala, relaziuns ed opiniuns politicas determineschan fitg in uman. Tut quests aspects pon avoir effects che separan u che collian. L'uman na sto betg vegnir reduci sin in unic aspect, mabain adina vegnir resguardà en sia cumplexivitat entira.

5. Aderents d'ina religiun na dastgan betg vegnir discriminads.

I capita adina puspè che aderents da religiuns vegnan tractads cun dischonur e parzialmain senza che quai fiss motivà. P.ex. sch'insatgi vegn insultà u betg impiegà pervia da sia vestgadira e tradiziuns religiusas, u sche simbols religius sco tsherta vestgadira u edificis vegnan scumandads. Quai n'è betg acceptabel e cuntradi al scumond da discriminaziun ed a la libertad da religiun ch'èn fixads en la constituziun federala. Quella affirmescha che tut ils umans possian viver e exercitar libramain lur opiniuns religiusas en il rom da l'urden giuridic che vala en Svizra.